

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ ต่อความฉลาดทางอารมณ์และการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์ ต่ำกว่า เปอร์เซ็นไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 43 คน แล้วสอบถามความสมัครใจได้นักเรียนจำนวน 16 คน จากนั้นสุ่มเข้ากลุ่ม (random assignment) โดยวิธีอย่างง่าย เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับอาจารย์ฝ่ายวิชาการ และครูประจำชั้น ขอความร่วมมือให้นักเรียนทำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์
2. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมด 153 คน ทำแบบวัด เพื่อหานักเรียนที่มีการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์ คำนวณค่าคะแนนที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นไทล์ที่ 25 ลงมา สอบถามความสมัครใจและสุ่มนักเรียนจำนวน 16 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

3. สุ่มเข้ากลุ่ม (random assignment) เพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน คือ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง ที่ใช้โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์
2. แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์
3. โปรแกรมการฝึกพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. แบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ และโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ ตามแนวคิดของ ไอแซกส์ และวิลสัน (Eysenck & Wilson, 1979, pp. 68-90) และทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ของ โกลแมน (Goleman, 1998) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

1.2 ศึกษานิยามและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์

1.3 นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาสร้างแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ และโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์

1.4 หาความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎี (construct validity) ของแบบวัดนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างขึ้นดำเนินการดังนี้

1.4.1 เสนอแบบวัดและโปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในการควบคุมงานวิจัย ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

1.4.2 นำแบบวัดและโปรแกรมที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และโครงสร้าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. รศ.ดร.ม.ร.ว.สมพร สุทัศนีย์

ข้าราชการบำนาญอดีตรองศาสตราจารย์

ประจำภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
การแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. บาทหลวง ดร.วีระ พังรักษ์	อุปมุขนายกสังฆมณฑลจันทบุรี
4. บาทหลวง ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ	ประธานคณะกรรมการ โรงเรียนคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

1.4.3 นำแบบวัดและโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้

1.5 การหาค่าอำนาจจำแนก (item discrimination) และความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัด ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.5.1 นำแบบวัดและโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา จำนวน 50 คนแล้วนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson moment product) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (items-total correlation)

หลังจากที่นำแบบวัดและโปรแกรมไปทดลองใช้แล้ว ปรากฏว่า แบบวัดที่วัดการปรับตัวทางอารมณ์มีค่าอำนาจจำแนกยอมรับได้ 57 ข้อ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.60 ส่วนแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์มีค่าอำนาจจำแนกยอมรับได้ทั้งหมด 34 ข้อ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.61

1.5.2 แบบวัดที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อยอมรับได้จากข้อ 1.5.1 นำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204 อ้างถึงใน วันชัย นพรัตน์, 2540, หน้า 67-68)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ปรากฏว่า แบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

ลักษณะแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์

ลักษณะผู้ที่มีการปรับตัวทางอารมณ์ของแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ด้าน พัฒนามาจากแนวคิดลักษณะการปรับตัวทางอารมณ์ของ ไอแซก และวิลสัน (Eysenck & Wilson, 1979, pp. 68-90) ดังนี้

มีความเป็นตัวของตัวเอง

มีความสุขในชีวิต

ไม่วิตกกังวล

มีความยืดหยุ่น

มีความภาคภูมิใจในตนเอง

ไม่ติดอยู่กับความรู้สึกผิด

สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

ห่วงใยในสุขภาพตนเองอย่างปกติ (ดังภาคผนวก ข)

ลักษณะแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

ลักษณะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ของแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน พัฒนาจากแนวคิดของ โกลแมน (Goleman, 1998) ดังนี้

ด้านที่ 1 การตระหนักรู้อารมณ์ของตน

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง

ด้านที่ 3 ด้านการจูงใจตนเอง

ด้านที่ 4 ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ด้านที่ 5 ด้านการมีทักษะทางสังคม (ดังภาคผนวก ข)

เกณฑ์การให้คะแนน การให้คะแนนแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ถ้าเป็นข้อความที่มีความหมายทางบวก (positive statement) คือ มีการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

จริงที่สุด	5	คะแนน
จริง	4	คะแนน
จริงบางครั้ง	3	คะแนน
ไม่ค่อยจริง	2	คะแนน
แทบจะไม่จริงเลย	1	คะแนน

2. ถ้าเป็นข้อความที่มีความหมายทางลบ (negative statement) คือ มีการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

จริงที่สุด	1	คะแนน
จริง	2	คะแนน
จริงบางครั้ง	3	คะแนน
ไม่ค่อยจริง	4	คะแนน
แทบจะไม่จริงเลย	5	คะแนน

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง 2 ตัวแปร โดยมีการวัดซ้ำ 1 ตัวแปร (two-factor experiment with repeated measures on one factor) ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงแบบแผนการทดลอง (Winer, Brown & Michels, 1991, p. 509)

กลุ่ม	b_1	b_2	b_3
a_1	G_1	G_1	G_1
a_2	G_2	G_2	G_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

a_1	แทน	กลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์
a_2	แทน	กลุ่มควบคุม
b_1	แทน	ระยะก่อนการทดลอง
b_2	แทน	ระยะหลังการทดลอง
b_3	แทน	ระยะติดตามผล
G_1	แทน	จำนวนคนที่ได้รับ โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์
G_2	แทน	จำนวนคนที่ไม่ได้รับ โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้บริหาร โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เพื่อขออนุญาตและขออนุมัติในการทำวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยในรายละเอียดต่าง ๆ
3. ขั้นตอนการทดลอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนดาราสมุทร ตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ แล้วนำแบบทั้งสองมาตรวจให้

คะแนน จากนั้นเลือกนักเรียนที่ตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 แล้วสอบถามความสมัครใจเพื่อเข้าร่วมการทดลอง โดยการสุ่มเข้ากลุ่มโดยวิธีอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม พร้อมทั้งเก็บคะแนนจากการตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

3.2 ระยะทดลอง

3.2.1 กลุ่มทดลอง จะได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัย กำหนดไว้ 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 12.50 – 13.50 น. รวมเวลา 4 สัปดาห์

3.2.2 กลุ่มควบคุม จะไม่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ แต่ได้รับกิจกรรมตามที่โรงเรียนจัดให้ตามปกติ

3.3 ระยะหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มรับการวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และวัดความฉลาดทางอารมณ์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

3.4 ระยะติดตามผล

หลังจากการทดลองทั้งช่วงเวลาประมาณ 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มตอบแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

ระยะก่อนการทดลอง	ระยะทดลอง	ระยะติดตามผล
1 สัปดาห์	4 สัปดาห์	4 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยใช้สถิติดังนี้

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในการวิเคราะห์หาระดับของการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง แบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปร (repeated measures analysis of variance: one between – subjects variable and one within-subjects variable) (Howell, 1997, p. 458) ใช้ทดสอบสมมติฐานที่ 1 ถึงสมมติฐานที่ 6

3. สหสัมพันธ์แบบแยกส่วน (partial correlation) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางอารมณ์และความฉลาดทางอารมณ์ในสมมติฐานที่ 7